

Аудит відповідності здійснення оборонних закупівель за тиловим напрямом забезпечення Збройних Сил України

(рішення Рахункової палати від 25 листопада 2025 року № 28-1) (ДСК)

ОБ'ЄКТИ КОНТРОЛЮ:

- Міністерство оборони України
- Командування Сил логістики Збройних Сил України
- Державне підприємство Міністерства оборони України «Державний оператор тилу»

ПЕРІОД АУДИТУ:

2024 рік

ВИСНОВКИ

У 2024 році запроваджена оновлена модель тилових закупівель: Міністерство оборони України (далі — Міноборони) формує політику та контролює якість, а Державне підприємство Міністерства оборони України «Державний оператор тилу» (далі — ДП «ДОТ») безпосередньо проводить необхідні закупівлі, однак через системні недоліки ця модель очікуваного результату не забезпечила. Розмежування функцій між Міноборони та ДП «ДОТ» щодо формування та виконання політики закупівель залишається неповним.

Міноборони не забезпечило оптимального розподілу закупівельних функцій між своїми підрозділами та службою державного замовника. Через несистемні кадрові рішення витрати на утримання підрозділів Міноборони, залучених до процесів тилового забезпечення, зросли на 35 млн гривень. Разом з витратами на утримання ДП «ДОТ» (250 млн грн) це призвело до загального збільшення адміністративно-управлінських видатків у сфері тилових закупівель на 285 млн грн, що у 3,4 раза більше порівняно з 2023 роком.

На продовольче та речове забезпечення ЗСУ у 2024 році у Законі України «Про Державний бюджет України на 2024 рік» передбачалось лише 44,5 % від необхідної суми, а на паливно-мастильні матеріали — 73 %. Як наслідок, ЗСУ функціонували за рахунок часткового «проїдання» запасів. При цьому 400 млн грн бюджетних призначень Міноборони залишилися невикористаними.

Понад 11 млрд грн були спрямовані ДП «ДОТ» у дебіторську заборгованість. Запроваджений підприємством механізм попередньої оплати у формі акредитиву гарантував як оплату, так і постачання продукції згідно з умовами контрактів, однак належного рівня їх виконання не забезпечив. Зокрема, у визначені строки не поставлено продукції на 10 млрд грн, при цьому 800 млн грн повернено до бюджету, а понад 31 млн грн стали простроченою дебіторською заборгованістю.

ДП «ДОТ» здійснило 95 % процедур закупівель через електронну систему, забезпечивши умови конкурентного середовища, однак внаслідок допущених порушень та помилок у тендерній документації 100 лотів (7,2 % оголошених) були оскаржені та скасовані, 216 (15,5 %) — визнані неуспішними через відсутність пропозицій.

Прозорість закупівель не гарантувала відбору надійних постачальників. Зобов'язання виконувалися із відхиленнями щодо якості, обсягів та строків: з 718 контрактів, укладених ДП «ДОТ», за 429 (60 %) відтерміновано або зменшені обсяги поставок, а 40 — взагалі розірвані. Постачальники, яким переносилися терміни поставок, уникали відповідальності та сплати санкцій за несвоєчасне та неналежне виконання зобов'язань. Поряд з цим через нерезультативну претензійно-позовну роботу і неналежне застосування банківських гарантій бюджет недоотримав близько 2 млрд грн нарахованих штрафних санкцій.

Порядок підтвердження «нагальної потреби» закупівлі не унормовано. Застосування закупівель без електронної системи при визначенні такої потреби призводило до закупівель у 21 випадку за збільшеною на 395 млн грн та у 11 — за зменшеною на 112 млн грн вартістю порівняно з електронною системою закупівель.

Встановлено також факти неправомірного збільшення вартості закупівель (на майже 98 млн грн). Перелік та обсяги закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення протягом року змінювалися 48 разів і не були виконані повною мірою. У середньому виконання Переліку та обсягів закупівель становило 81% — за продуктами харчування, 89% — за паливно-мастильними матеріалами і 69% — за 21 номенклатурною позицією речового майна.

Система контролю якості матеріальних засобів тилового призначення не забезпечувала належного управління ризиками: порядок гарантування якості та процедури оцінки ризиків не визначені, план робіт з державного гарантування якості не затверджений. Технічні специфікації залишалися недосконалими, а план їх оновлення — невиконаним.

Цифровізація процесів тилового забезпечення просувається нерівномірно: автоматизовані стратегічний та оперативний рівні — де плануються потреби, формуються бюджети і проводяться закупівельні процедури, а тактичний рівень, тобто фактичний облік забезпечення у військових частинах і на складах, залишився поза процесом цифровізації через незатвердження технічних завдань і несвоєчасні управлінські рішення. Водночас саме цей рівень є критично важливим, оскільки без цифрового обліку фактичних потреб, руху майна, отримання та використання ресурсів неможливо забезпечити повний контроль за ланцюгом постачання та прозорість і достовірність даних для планування закупівель.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- **Міністерству економіки, довкілля та сільського господарства України** розробити проєкт нормативно-правового акта щодо порядку документального підтвердження нагальної потреби в оборонних закупівлях;
- **Міністерству оборони України:**
 - розробити проєкт нормативно-правового акта щодо порядку документального підтвердження нагальної потреби в оборонних закупівлях;
 - розробити і затвердити критерії оцінки діяльності ДП «ДОТ» з урахуванням впливу на забезпечення ЗСУ;
 - з метою усунення дублювань оптимізувати структуру і чисельність підрозділів тилових закупівель;
 - впровадити єдину автоматизовану систему логістичного забезпечення на всіх рівнях, забезпечити повне використання інформаційно-комунікаційних систем управління логістичним забезпеченням (ІКС УЛЗ) та ІКС «DOT Chain»;
 - провести аналіз чинних технічних специфікацій з урахуванням потреб бойових підрозділів, оновити застарілі або вилучити непридатні до виконання вимоги.

РЕАГУВАННЯ

Термін реагування не настав.